Forensic Science, 4'2026
ISSN: 3083-6085 (print), 3083-6093 (online)

УДК 343.13:[343.336+343.983]
DOI https://doi.org/10.32782/forensic.science.2026.4.22

Ганна Федотова
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри психології та суспільно-гуманітарних наук,
Приватний заклад вищої освіти «Перший Європейський Університет»
https://orcid.org/0000-0002-7798-3143

КРИМІНАЛІСТИЧНІ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНІ АЛГОРИТМИ ДОКАЗУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ЗЛОЧИНІВ

У статті досліджено теоретико-правові, процесуальні та криміналістичні особливості доказування найтяжчих міжнародних злочинів (core crimes) в Україні. Проаналізовано специфіку нормативної трансформації законодавства та реалізації принципу комплементарності, згідно з яким першочерговий обов'язок доказування контекстуальних елементів злочинів покладається на національні правоохоронні органи.

Окрему увагу приділено технологічній модернізації формування доказової бази в умовах збройного конфлікту. Обґрунтовано криміналістичні підходи до збирання, фіксації та легалізації нетрадиційних джерел інформації, зокрема матеріалів розвідки на основі відкритих джерел (OSINT), даних цифрової криміналістики (Digital Forensics), супутникових знімків та результатів комплексних міжгалузевих судових експертиз.

Окреслено шляхи подолання процесуальних дисонансів між КПК України та критеріями прийнятності доказів за статтею 69 Римського статуту МКС. Наголошено, що суворе дотримання безперервності «ланцюжка збереження доказів» (chain of custody) та міжнародного стандарту «поза розумним сумнівом» (beyond reasonable doubt) є визначальними чинниками для визнання результатів національного судочинства на глобальному рівні.

***Ключові слова**: Римський статут, МКС, принцип комплементарності, воєнні злочини, цифрові докази, OSINT, ланцюжок збереження доказів (chain of custody), найтяжчі міжнародні злочини (core crimes).*

Постановка проблеми. Масштабна збройна агресія проти України актуалізувала безпрецедентні за своєю складністю виклики перед національною та глобальною системами кримінальної юстиції. Щоденне вчинення на території України воєнних злочинів, злочинів проти людяності й актів геноциду зумовлює критичну потребу у створенні дієвого правового та техніко-криміналістичного інструментарію для притягнення винних осіб до відповідальності. Специфіка розслідування міжнародних злочинів полягає в тому, що вони вчиняються в умовах активних бойових дій, характеризуються масштабністю наслідків, латентністю багатьох епізодів та значним часовим розривом між моментом фіксації матеріальних слідів і безпосереднім судовим розглядом. За таких обставин традиційні методики вітчизняної криміналістики та процесуальні алгоритми доказування потребують докорінної трансформації та адаптації до сучасних реалій правозастосування. Важливим науково-практичним фактором актуалізації цієї проблематики став історичний крок у розвитку вітчизняної правової системи – набрання чинності Римським статутом для України 1 січня 2025 року, внаслідок чого держава стала повноправною учасницею Міжнародного кримінального суду (МКС). Цей статус не лише закріпив юридичні обов'язки України у сфері міжнародного співробітництва, а й висунув жорсткі вимоги щодо імпле-

ментації міжнародних стандартів правосуддя в національну практику досудового розслідування. Повноцінна інтеграція до правового поля МКС актуалізує необхідність подолання правових дисонансів між положеннями Кримінального процесуального кодексу України та нормами Римського статуту, зокрема в контексті реалізації принципу комплементарності. Ефективність взаємодії національних органів досудового розслідування з міжнародними судовими інституціями безпосередньо залежить від уніфікації підходів до збирання, фіксації та оцінки доказової бази. Особливого значення набувають криміналістичні аспекти легалізації нетрадиційних джерел інформації: матеріалів розвідки на основі відкритих джерел (OSINT), супутникових знімків, даних цифрової криміналістики (Digital Forensics) та результатів специфічних військово-технічних експертиз. Забезпечення стандарту «ланцюжка збереження доказів» (Chain of Custody) та дотримання критеріїв прийнятності доказів відповідно до статті 69 Римського статуту стають визначальними чинниками для того, щоб зібрані українськими слідчими матеріали мали безумовну юридичну силу в міжнародних трибуналах. Усе вищезазначене зумовлює нагальну необхідність комплексного теоретичного переосмислення та практичного моделювання процесуальних і криміналістичних особливостей доказування міжнародних злочинів, що й визначає вибір теми та спрямованість цього дослідження.

Мета статті полягає у комплексному теоретичному переосмисленні та практичному моделюванні процесуальних і криміналістичних особливостей доказування найтяжчих міжнародних злочинів (core crimes) в Україні в умовах чинного повноправного членства в Міжнародному кримінальному суді.

Дослідження спрямоване на визначення криміналістичних алгоритмів для збирання, фіксації та легалізації нетрадиційних джерел інформації, як-от матеріали OSINT, дані цифрової криміналістики та супутникові знімки.

Важливою складовою мети є моделювання оптимальної архітектури інтеграції спеціальних знань у комплексні міжгалузеві судові експертизи під час документування наслідків збройного конфлікту.

Крім того, робота має на меті окреслити ефективні шляхи подолання процесуальних прогалин між КПК України та критеріями прийнятності доказів за статтею 69 Римського статуту.

Кінцевим орієнтиром дослідження є обґрунтування механізмів суворого забезпечення «ланцюжка збереження доказів» (chain of custody) для досягнення стандарту «поза розумним сумнівом» (beyond reasonable doubt) та гарантування визнання результатів українського правосуддя на глобальному рівні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання кримінально-процесуального порядку розслідування та техніко-криміналістичного забезпечення фіксації злочинів, пов'язаних із військовою агресією, перебувають у центрі уваги провідних українських та іноземних правознавців. Теоретичний фундамент для дослідження правової природи міжнародних злочинів і загальних процесуальних особливостей їх доказування закладено у працях відомих вітчизняних учених, зокрема М. В. Буроменського, В. О. Коновалової, В. Т. Нора, Б. В. Романюка, М. А. Погорецького, В. В. Тищенка та інших. Сучасний етап розвитку наукової думки характеризується виразним зміщенням акцентів у бік практичної імплементації положень Римського статуту МКС та трансформації національних інститутів правосуддя.

У наукових розвідках періоду 2024–2026 років, зокрема у працях В. М. Шевчука, системно обґрунтовано інноваційні стандарти криміналістичного забезпечення розслідування воєнних злочинів. Дослідником запропоновано комплексну алгоритмізацію дій слідчо-оперативних груп в умовах воєнного стану, що базується на інтеграції сучасних техніко-криміналістичних засобів і розбудові новітніх тактичних операцій [1, с. 795–822].

Особливості судово-експертної діяльності та залучення спеціальних знань під час документування руйнувань і масштабних слідових картин військової агресії детально досліджено в роботах І. В. Пиріг, який акцентує увагу на специфіці призначення комплексних експертиз та оптимізації взаємодії слідчого з експертними установами [2, с. 220–229].

Кримінально-процесуальний контур функціонування системи юстиції в умовах збройного конфлікту є предметом глибокого аналізу в роботах колективу авторів під головуван-

ням О. М. Гловюк. Авторами досліджуються особливості правового режиму досудового розслідування та специфіка його завершення в умовах надзвичайних правових режимів, що має ключове значення для процесуальної легалізації зібраних матеріалів [3].

Окремий пласт наукових дискусій присвячено нормативним і практичним викликам, що постали перед правоохоронною та судовою системами України після повноцінного набуття чинності Римським статутом 1 січня 2025 року. У працях науковців Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого [4] та Ужгородського національного університету [5] детально проаналізовано наслідки імплементації положень Закону України № 4012-IX. Дослідники зосереджують увагу на законодавчих новелах щодо деталізації складів злочинів геноциду, агресії та воєнних злочинів, а також на процесуальних аспектах реалізації інституту кримінальної відповідальності військових командирів і начальників (командної відповідальності).

Сучасні прикладні та технологічні виклики доказування розкриваються через призму аналітичних матеріалів Нюрнберзької академії міжнародних принципів права [6], а також досліджень вітчизняних фахівців щодо функціонування єдиних цифрових хабів та баз даних (зокрема, Єдиного реєстру доказів міжнародних злочинів – CICED) [7]. Фахівці з цифрової криміналістики, коло незалежних експертів, науковців та практиків по всьому світу (Digital Forensics) одностайно наголошують, що в умовах інтернет-орієнтованого документування злочинів ключовим завданням є забезпечення безперервності «ланцюга збереження доказів» (Chain of Custody) [8].

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Попри наявність ґрунтовних праць, процесуальний та техніко-криміналістичний механізми трансформації даних аерофотозйомки, 3D-моделювання руйнувань цивільної інфраструктури й електронних матеріалів із відкритих джерел (OSINT) у безперечності та допустимості доказів для МКС в умовах чинного повноправного членства залишаються фрагментарними й потребують комплексного дослідження. Це зумовлює необхідність формування чітких алгоритмів, що дадуть змогу нівелювати дисонанс між вимогами Кримінального процесуального кодексу України та критеріями прийнятності доказів, визначеними статтею 69 Римського статуту МКС.

Виклад основного матеріалу. Теоретико-правові засади імплементації Римського статуту МКС в правову систему України визначаються специфікою системної інтеграції норм автономного за своєю природою міжнародного кримінального права в національне законодавство, що актуалізує проблему функціонального взаємозв'язку матеріальних і процесуальних інститутів у кримінальній юстиції. У контексті повноправного набуття статусу держави-учасниці МКС з 1 січня 2025 року й адаптації вітчизняного законодавства [9] співвідношення Римського статуту та національного права базується на моделі нормативної трансформації, яка вимагає узгодження диспозицій Кримінального кодексу України з міжнародно-правовими дефініціями core crimes (геноциду, злочинів проти людяності, воєнних злочинів та злочину агресії). Фундаментальною основою цієї взаємодії виступає принцип комплементарності, згідно з яким МКС наділений субсидіарною (додатковою) юрисдикцією. МКС не є вищим судом над національними судами і не замінює їх. Першочергове право й обов'язок розслідувати міжнародні злочини (геноцид, злочини проти людяності, воєнні злочини) належать самій державі, на території якої вони відбулися або громадянами якої вони були вчинені. МКС вступає до розгляду core crimes лише тоді, коли національна система не справляється або блокує правосуддя. Отже, обов'язок доказування наявності специфічних контекстуальних елементів міжнародних злочинів першочергово покладається на органи досудового розслідування та суди України, що потребує трансформації кримінально-процесуальних та криміналістичних алгоритмів для забезпечення відповідності національних стандартів збирання, перевірки й оцінки доказової бази критеріям якості та неупередженості, визнаним на міжнародному рівні.

Процесуальні механізми розслідування міжнародних злочинів в Україні характеризуються глибокою структурно-функціональною модернізацією, спрямованою на адаптацію національної юстиції до стандартів Римського статуту та забезпечення ефективності кримінального переслідування за core crimes. Відповідно до ст. 216 КПК України, предметна

підслідність у цій категорії справ законодавчо закріплена за слідчими органів Служби безпеки України, проте безпрецедентний масив проваджень обумовлює широке залучення Нацполіції через механізм міжвідомчих слідчих груп, що процесуально реалізує як територіальну, так і оновлену універсальну юрисдикцію щодо іноземних суб'єктів. Стратегічним інструментом оптимізації досудового розслідування є концентрація кримінальних проваджень, яка реалізується шляхом об'єднання матеріалів розслідувань за ознаками системності та масштабності вчинення правопорушень (ст. 217 КПК України). Зазначений процесуальний механізм дає змогу здійснювати комплексний аналіз взаємопов'язаних діянь із метою встановлення єдиного умислу, доведення контекстуального елемента міжнародних злочинів та верифікації ланцюга військового командування для подальшого притягнення керівного складу до відповідальності за інститутом командної відповідальності. Реалізація цих завдань спирається на інституційну спеціалізацію прокурорів і слідчих, координовану Департаментом протидії злочинам, учиненим в умовах збройного конфлікту, Офісу Генерального прокурора. Функціональну цілісність системи забезпечує багаторівнева взаємодія органів, що охоплює внутрішню синергію відомств у форматі мобільних груп (Mobile Justice Teams) та міжнародну інтеграцію у межах Спільних слідчих груп (JIT) під егідою Євроюсту та в безпосередній комунікації з Офісом Прокурора МКС. Специфіка доказування найтяжчих міжнародних злочинів (core crimes) в Україні обумовлена імперативною необхідністю одночасного встановлення як безпосередніх ознак складу кримінального правопорушення (actus reus та mens rea), так і його обов'язкового контекстуального елемента – системності, масштабності або зв'язку зі збройним конфліктом [10]. У сучасних умовах парадигма формування доказової бази зміщується в бік широкого застосування технологічних рішень, де центральне місце посідають цифрові докази та матеріали OSINT (розвідки на основі відкритих джерел) [11]. Процедури збирання, фіксації та верифікації такої інформації підпорядковуються міжнародним криміналістичним стандартам, зокрема положенням Берклійського протоколу [12]. Легітимізація зазначених даних у межах кримінального процесу передбачає обов'язкове залучення супутникових даних (матеріалів дистанційного зондування Землі) для ретроспективної фіксації обставин і точного часу руйнувань, а також комплексну верифікацію фото- та відеоматеріалів за допомогою аналізу метаданих (EXIF), хронолокації та геолокації з метою нівелювання ризиків цифрової маніпуляції та підробки.

Поряд із новітніми технологічними джерелами вагоме процесуальне значення зберігають класичні засоби доказування, модернізовані під виклики міжнародного гуманітарного права. Показання свідків і потерпілих, отримання яких вимагає впровадження специфічних психологічних та процесуальних методик для мінімізації ризиків ретравматизації відповідно до стандартів МКС щодо захисту вразливих осіб, поєднуються з аналізом офіційних документів супротивника. Захоплені бойові розпорядження, штатні розписи, карти й журнали ведення бойових дій виступають прямими доказами суб'єктивної сторони злочину та вольового спрямування суб'єктів.

Особливе доказове навантаження покладається на судові експертизи, передусім комплексні військово-товарознавчі, вибухотехнічні, балістичні та молекулярно-генетичні, що дають змогу ідентифікувати типи застосованого озброєння, встановити характер руйнувань і верифікувати особи загиблих.

Ключовим критерієм, що визначає допустимість та достовірність сформованого масиву доказів як у національних судах, так і перед міжнародними судовими інстанціями, є суворе дотримання безперервності ланцюга збереження доказів (chain of custody) [13]. Зазначений інститут гарантує автентичність і незмінність цифрової та матеріальної інформації від моменту її виявлення до етапу судового розгляду за допомогою фіксації хеш-функцій, алгоритмів блокчейн і детального протоколювання кожного факту доступу до носія. Системна трансформація кримінально-процесуального доказування в Україні спрямована на повну інтеграцію стандартів МКС, зокрема в частині забезпечення стандарту переконання «поза розумним сумнівом» (beyond reasonable doubt), що є фундаментальною передумовою реалізації принципу комплементарності та міжнародного визнання результатів національного судочинства [14].

Специфіка розслідування найтяжчих міжнародних злочинів в умовах збройного конфлікту зумовлює докорінні зміни у структурі та методології застосування спеціальних знань, де судова експертиза набуває статусу ключового інструменту процесуальної верифікації матеріальних і цифрових слідів правопорушення. З огляду на необхідність доведення як безпосереднього факту вчинення діяння (actus reus), так і його контекстуальних елементів (зокрема, системності, масштабності або порушення норм міжнародного гуманітарного права) традиційні експертні методики інтегруються в комплексні міжгалузеві дослідження [15]. Залежно від конкретної категорії міжнародного злочину та характеру слідової картини архітектура використання спеціальних знань охоплює широкий спектр судово-експертних напрямів, зокрема:

– судово-медичні експертизи – спрямовані на встановлення причин, механізму та часу настання смерті потерпілих, фіксацію характеру тілесних ушкоджень (зокрема, специфічних мінно-вибухових та осколкових травм), а також виявлення ознак катувань, нелюдського поводження або сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом. Під час розслідування масових поховань судово-медичні дослідження проводяться в чіткій відповідності до міжнародних протоколів (наприклад, Міннесотського протоколу), що є обов'язковою умовою допустимості результатів у міжнародних судових інстанціях [16];

– вибухотехнічні експертизи – виступають фундаментальним засобом доказування у провадженнях щодо воєнних злочинів, пов'язаних із невибірковими атаками на цивільну інфраструктуру. Вони забезпечують ідентифікацію типів, моделей і країни-виробника застосованих боєприпасів (артилерійських снарядів, ракет, керованих авіабомб, безпілотних літальних апаратів), визначення маси та виду вибухової речовини, а також реконструкцію траєкторії польоту та встановлення епіцентру й кута вибуху [17];

– молекулярно-генетичні експертизи – набувають критичного значення за умов масових жертв і неможливості візуального розпізнання тіл загиблих. Застосування сучасних ДНК-технологій (включно з використанням мобільних ДНК-лабораторій) дає змогу оперативно ідентифікувати особи залишків загиблих комбатантів та цивільних осіб через порівняння з генетичними профілями родичів, а також верифікувати біологічні сліди, залишені комбатантами супротивника на місцях дислокації чи вчинення злочинів [18];

– комп'ютерно-техничні та телекомунікаційні експертизи – становлять технологічне ядро фіксації цифрових слідів. Вони спрямовані на дослідження вилученої комп'ютерної техніки, засобів зв'язку, навігаційних систем військової техніки та дронів супротивника з метою відновлення видалених даних, виявлення геокоординат, маршрутів руху й цифрових наказів. Телекомунікаційні дослідження дають можливість здійснити аналіз трафіку, білінгових даних та прив'язки мобільних терміналів комбатантів до конкретних базових станцій у момент вчинення злочинів на тимчасово окупованих або прилеглих територіях [19];

– фототехнічні та трасологічні експертизи – фототехнічні дослідження інтегруються з алгоритмами верифікації матеріалів OSINT для встановлення автентичності цифрових зображень, виявлення ознак монтажу (зокрема, згенерованих ШІ deepfakes), а також ідентифікації об'єктів та осіб за фото- і відеоматеріалами. Трасологічний аналіз забезпечує ідентифікацію військової техніки за слідами протектора (гусеничного ходу), дослідження ушкоджень одягу та встановлення механізму руйнування будівельних конструкцій [20];

– психологічні експертизи – застосовуються для процесуальної оцінки ступеня тривалих психологічних травм у потерпілих і свідків (зокрема, дітей), спричинених перебуванням в умовах окупації, полону, піддаванням катуванням чи депортації. Результати цих експертиз є вагомим доказом умислу на знищення групи в доказуванні геноциду, а також використовуються для обґрунтування розміру моральної шкоди в межах відшкодування збитків [21];

– економічні та судово-екологічні експертизи – залучаються залежно від специфіки матеріального складу злочину. Судово-економічні дослідження є незамінними для верифікації масштабів матеріальних збитків, заподіяних руйнуванням промислових та цивільних об'єктів, а також для відстеження фінансових потоків під час розслідування фінансування агресії чи тероризму. Судово-екологічні експертизи (дослідження екоциду) спрямовані на оцінку системної, довгострокової та масш-

табної шкоди навколишньому природному середовищу внаслідок підриву гідротехнічних споруд, мінування територій або забруднення хімічними речовинами [22].

Таким чином, комплексна інтеграція спеціальних знань у кримінальний процес не лише забезпечує національні органи досудового розслідування беззаперечними науково обґрунтованими доказами, а й виступає гарантом дотримання міжнародного стандарту доказування beyond reasonable doubt (поза розумним сумнівом), що є критично важливим в архітектурі комплементарного правосуддя [23].

За результатами комплексного дослідження процесуальних та криміналістичних аспектів імплементації Римського статуту МКС у правову систему України сформульовано такі висновки:

1. Станом на 1 січня 2025 року співвідношення міжнародного та національного права базується на моделі нормативної трансформації (МКС). Відповідно до принципу комплементарності, МКС володіє субсидіарною юрисдикцією, тоді як першочерговий обов'язок розслідувати core crimes покладено на Україну. Це потребує узгодження матеріальних і процесуальних інститутів вітчизняної юстиції з міжнародними стандартами якості правосуддя.

2. Сучасний процесуальний механізм протидії міжнародним злочинам передбачає залучення міжвідомчих слідчих груп (СБУ та Нацполіції) та концентрацію кримінальних проваджень (ст. 217 КПК України). Таке об'єднання за ознаками системності й масштабності є необхідним для доведення контекстуальних елементів злочинів та реалізації інституту командної відповідальності. Інституційну цілісність забезпечує взаємодія Офісу Генерального прокурора з Mobile Justice Teams та Спільними слідчими групами (JIT) під егідою Євроюсту.

3. Специфіка доказування міжнародних злочинів змістила пріоритети в бік цифрових доказів та технологій OSINT (супутникові дані, аналіз метаданих EXIF, хронота геолокація) з дотриманням Берклійського протоколу. Технологічні рішення поєднуються з модернізованими класичними засобами: бездистресним опитуванням вразливих осіб, дослідженням трофейної документації супротивника для доведення mens rea та комплексними судовими експертизами.

4. Спеціальні знання інтегруються в комплексні міжгалузеві дослідження за такими ключовими напрямами, як судово-медичні: встановлення причин смерті та фіксація ознак катувань чи насильства в чіткій відповідності до Міннесотського протоколу; вибухотехнічні та балістичні: ідентифікація типів, засобів і країни-виробника застосованого озброєння (ракет, БПЛА, КАБ); молекулярно-генетична: ідентифікація осіб загиблих.

5. Ключовим критерієм допустимості доказів у національних та міжнародних судах є забезпечення безперервності ланцюга їх збереження (chain of custody) через верифікацію хеш-функцій, алгоритми блокчейн і протоколювання доступу. Кінцевою метою кримінально-процесуальної трансформації в Україні є досягнення міжнародного стандарту доказування «поза розумним сумнівом» (beyond reasonable doubt).

Конфлікт інтересів: автор є членом редакційної колегії журналу. Для забезпечення незалежності редакційного процесу рукопис розглядався редактором, який не мав конфлікту інтересів з автором. Автор не брав участі у відборі рецензентів, процесі рецензування та прийнятті рішення щодо публікації статті. Рукопис пройшов стандартну процедуру подвійного сліпого рецензування.

Список використаної літератури:

1. Шевчук В. М. Криміналістичне забезпечення розслідування воєнних злочинів: цифровізація, інновації, перспективи. Військові правопорушення та воєнні злочини: історія, теорія та практика : колективна монографія. Рига, Латвія : Izdevnieciba Baltija Publishing, 2023. С. 795–822. DOI: https://doi.org/10.30525/978-9934-26-302-6-35.
2. Пиріг І. В. Фіксація результатів дослідницької діяльності спеціалістів на місці події. *Криміналістика і судова експертиза*. 2020. Вип. 65. С. 220–229. DOI: https://doi.org/10.33994/kndise.2020.65.21.
3. Гловюк І., Дроздов О., Тетерятник Г., Фоміна Т., Рогальська В., Завтур В. Особливий режим досудового розслідування, судового розгляду в умовах воєнного стану: науково-практичний коментар розділу IX-1 Кримінального процесуального кодексу України. Видання 4. Електронне видання (станом на

30 грудня 2022 р.). Дніпро – Львів – Одеса – Харків. 2023. 82 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/5338 (дата звернення: 10.10.2026).
4. Киричко В. М. Імплементація положень Римського Статуту Міжнародного кримінального суду до Кримінального кодексу України: результати і перспективи. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2024. № 2 (22). С. 1–52. DOI: https://doi.org/10.21564/2311-9640.2024.22.315947.
5. Старенький О. С. Доказування міжнародних злочинів у контексті реалізації принципу комплементарності Римського статуту Міжнародного кримінального суду в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2025. Том 4, № 91. С. 452–467. DOI: https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.91.4.61.
6. Digital Evidence and Core International Crimes: Technical and Legal Guidelines / International Nuremberg Principles Academy. Nuremberg Academy Research Projects. URL: nurembergacademy.org (дата звернення: 02.10.2026).
7. Старенький О. С. Використання результатів Core international crimes evidence database (CICED) у доказуванні основних міжнародних злочинів: правові засади, проблеми допустимості та перспективи застосування в Україні. *Вісник кримінального судочинства*. 2025. № 3–4. С. 168–193. DOI: https://doi.org/10.59835/2413-5372.2025.3-4.
8. Чечіль Ю. О. Забезпечення ланцюга зберігання доказів в умовах цифровізації та впровадження блокчейн-технологій. *Наука і техніка сьогодні. Серія «Право»*. 2025. № 10 (51). DOI: https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-10(51)-225-239.
9. Про ратифікацію Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправок до нього : Закон України від 21 серпня 2024 р. № 3909-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2024. № 39. Ст. 384. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3909-IX#Text (дата звернення: 10.10.2026).
10. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України у зв'язку з ратифікацією Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправок до нього : Закон України від 9 жовтня 2024 р. № 4012-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2025. № 10. Ст. 27. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4012-20#Text (дата звернення: 10.10.2026).
11. Ваврух Ю. М. Використання цифрових доказів та методів розвідки з відкритих джерел (OSINT) у досудовому розслідуванні злочинів проти національної безпеки в умовах воєнного стану. *Право та державне управління*. 2026. № 2. С. 14–22. DOI: https://doi.org/10.71404/LAW.UA.2026.2-1.22.
12. Берклійський протокол про цифрові відкриті джерела: Міжнародні методичні принципи пошуку, збирання, збереження, верифікації та аналізу матеріалів із відкритих цифрових джерел / Управління Верховного комісара ООН з прав людини; Центр з прав людини юридичного факультету Університету Берклі. Женева : ООН, 2022. 124 с. URL: https://warcrimes.legalaid.gov.ua/items/show/70 (дата звернення: 10.10.2026).
13. Погорецький М. А., Метелев В. О. Забезпечення ланцюга збереження цифрових доказів у кримінальних провадженнях, пов'язаних із використанням віртуальних активів: криптографічне хешування та транскордонне одержання даних. *Вісник кримінального судочинства*. 2026. № 2. С. 78–92. DOI: https://doi.org/10.59835/2413-5372.2026.2/101-121.
14. Болвінов С. П., Чиж С. А. Стандарт доказування «поза розумним сумнівом» у кримінальному провадженні. *Вісник кримінологічної асоціації України*. 2024. № 2 (32) С. 983–993. DOI: https://doi.org/10.32631/vca.2024.2.77.
15. Пилипенко В. П. Воєнні злочини в Україні: кримінально-правова кваліфікація і судова практика (науково-практичний коментар) : монографія. Одеса : Видавництво «Юридика», 2026. 412 с. DOI: https://doi.org/10.36059/978-617-8804-39-8.
16. Василенко В., Твердохліб В. Судово-медичні експертизи в розслідуванні воєнних злочинів. *Наука і правоохорона*. 2026. Вип. 1 (71). С. 25–35. DOI: https://doi.org/10.33270/05267101.2.
17. Вибухотехнічна експертиза / Київський науково-дослідний інститут судових експертиз Міністерства юстиції України. URL: https://kndise.gov.ua/expertise/explosives-examination (дата звернення: 10.10.2026).
18. Войтович Є. М. Іншекова Ю. Ю. Особливості призначення та проведення молекулярно-генетичної експертизи під час розслідування насильницького зникнення людини. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2025. Том 3, № 88. С. 215–221. DOI: https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.88.3.32

19. Комп'ютерно-технічна експертиза / Український центр експертизи та оцінки. URL: https://www.ukrexpertise.com/sudovi-ekspertyzy (дата звернення: 10.10.2026).
20. Гамалюк Б., Цимбаліста Р. Адаптація трасологічної експертизи до умов воєнного стану в Україні: методичні та нормативно-правові аспекти. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2025. Вип. 32. С. 120–133. URL: https://dspace.nncise.org.ua/bitstreams/dc800b3b-cf01-429a-b6aa-ce7ba8804901/download. (дата звернення: 10.10.2026).
21. Яке визначення має поняття «психологічна експертиза» та якими можуть бути функції психологічної експертизи? *Електронне наукове фахове видання – реферативно-науковий журнал «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці»*. URL: https://expertize-journal.org.ua/faq/990-yake-viznachennya-mae-ponyattya-(дата звернення: 10.10.2026).
22. Кисельов М. Особливості отримання вихідних даних для проведення судово-екологічної експертизи під час дії режиму воєнного стану. *Криміналістика і судова експертиза*. 2025. № 70. С. 122–140. DOI: https://doi.org/10.33994/kndise.2025.70.10.
23. Васильєв С. В. Стандарти доказування у процесуальному праві України: галузева умовність та новітні ознаки. *Проблеми законності*. 2025. Вип. 170. С. 82–101. DOI: https://doi.org/10.21564/2414-990X.170.335161.

References:

1. Shevchuk, V. M. (2023). Kryminalistychne zabezpechennia rozsliduvannia voiennykh zlochyniv: tsyfrovizatsiia, innovatsii, perspektyvy [Forensic support for the investigation of war crimes: digitalization, innovation, prospects]. In *Viiskovi pravoporushennia ta voienni zlochyny: istoriia, teoriia ta praktyka: kolektyvna monohrafiia* (pp. 795–822). Baltija Publishing. https://doi.org/10.30525/978-9934-26-302-6-35 [in Ukrainian].
2. Pyrig, I. V. (2020). Fiksatsiia rezultativ doslidnytskoi diialnosti spetsialistiv na mitsi podii [Fixation of the results of research activity of specialists at the scene]. *Kryminalistyka i sudova ekspertyza*, 65, 220–229. https://doi.org/10.33994/kndise.2020.65.21 [in Ukrainian].
3. Hlovyuk, I., Drozdov, O., Teteriatnyk, H., Fomina, T., Rohalska, V., & Zavtur, B. (2023). Osoblyvyi rezhym dosudovoho rozsliduvannia, sudovoho rozghliadu v umovakh voiennoho stanu: naukovo-praktychnyi komentar Rozdilu IX-1 Kryminalnoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy [Special regime of pre-trial investigation, judicial review under martial law: scientific and practical commentary on Section IX-1 of the Criminal Procedure Code of Ukraine] (4th ed.). Retrieved from: https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/5338 [in Ukrainian].
4. Kyrychko, V. M. (2024). Implementatsiia polozhen rymskoho statutu mizhnarodnoho kryminalnoho sudu do kryminalnoho kodeksu ukrainy: rezultaty i perspektyvy [Implementation of the provisions of the Rome Statute of the International Criminal Court into the Criminal Code of Ukraine: results and prospects]. *Visnyk Asotsiatsii kryminalnoho prava Ukrainy*, 2(22), 1–52. https://doi.org/10.21564/2311-9640.2024.22.315947 [in Ukrainian].
5. Starenkyi, O. S. (2025). Dokazuvannia mizhnarodnykh zlochyniv u konteksti realizatsii pryntsypu komplementarnosti Rymskoho statutu Mizhnarodnoho kryminalnoho sudu v Ukraini [Proving international crimes in the context of implementing the principle of complementarity of the Rome Statute of the International Criminal Court in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universitetu. Seriia: Pravo*, 4(91), 452–467. https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.91.4.61 [in Ukrainian].
6. International Nuremberg Principles Academy. (2026). Digital Evidence and Core International Crimes: Technical and Legal Guidelines. Nuremberg Academy Research Projects. Retrieved from: nurembergacademy.org.
7. Starenkyi, O. S. (2025). Vykorystannia rezultativ Core international crimes evidence database (CICED) u dokazuvanni osnovnykh mizhnarodnykh zlochyniv: pravovi zasady, problemy dopustymosti ta perspektyvy zastosuvannia v Ukraini [Using the results of Core international crimes evidence database (CICED) in proving core international crimes: legal frameworks, admissibility issues and prospects of application in Ukraine]. *Visnyk kryminalnoho sudovynstva*, 3–4, 168–193. https://doi.org/10.59835/2413-5372.2025.3-4 [in Ukrainian].

8. Chechil, Y. O. (2025). Zabezpechennia lantsiha zberihannia dokaziv v umovakh tsyfrovizatsii ta vprovadzhennia blokchein-tekhnolohii [Ensuring the chain of custody in the conditions of digitalization and blockchain implementation]. *Nauka i tekhnika sohodni. Seriia "Pravo"*, 10(51), 225–239. https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-10(51)-225-239 [in Ukrainian].
9. Verkhovna Rada of Ukraine (2024). Law of Ukraine No. 3909-IX. On ratification of the Rome Statute of the International Criminal Court and amendments thereto. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, (1–2), Art. 1. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3909-IX#Text [in Ukrainian].
10. Verkhovna Rada of Ukraine (2024). Law of Ukraine No. 4012-IX. On amendments to the Criminal and Criminal Procedure Codes of Ukraine in connection with the ratification of the Rome Statute of the International Criminal Court and amendments thereto. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, (10), Art. 27. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4012-20#Text rada.gov.ua [in Ukrainian].
11. Vavrukh, Y. M. (2026). Vykorystannia tsyfrovykh dokaziv ta metodiv rozvidky z vidkrytykh dzherel (OSINT) u dosudovomu rozsliduvanni zlochyniv proty natsionalnoi bezpeky v umovakh voiennoho stanu [The use of digital evidence and open source intelligence (OSINT) methods in pre-trial investigation of crimes against national security under martial law]. *Pravo ta derzhavne upravlinnia*, 2, 14–22. https://doi.org/10.71404/LAW.UA.2026.2-1.22 [in Ukrainian].
12. United Nations Office of the High Commissioner for Human Rights. (2022). Berkliiskyi protokol pro tsyfrovi vidkryti dzherela: Mizhnarodni metodychni pryntsypy poshuku, zbyrannia, zberezhennia, verifikaciji ta analizu materialiv iz vidkrytykh tsyfrovykh dzherel [Berkeley protocol on digital open source investigations: A framework for the use of digital open source information in international human rights, humanitarian, and criminal investigations]. Retrieved from: https://warcrimes.legalaid.gov.ua/items/show/70 [in Ukrainian].
13. Pohoretskyi, M. A., & Metelev, V. O. (2026). Zabezpechennia lantsiha zberezhennia tsyfrovykh dokaziv u kryminalnykh provadzhenniakh, poviazanykh iz vykorystanniam virtualnykh aktyviv: kryptohrafichne kheshuvannia ta transkordonne oderzhannia danykh [Ensuring the chain of custody of digital evidence in criminal proceedings related to the use of virtual assets: cryptographic hashing and cross-border data acquisition]. *Visnyk kryminalnoho sudovynstva*, 2, 78–92. https://doi.org/10.59835/2413-5372.2026.2/101-121 [in Ukrainian].
14. Bolvinov, S. P., & Chizh, S. A. (2024). Standart dokazuvannia "poza rozumnym sumnivom" u kryminalnomu provadzhenni [The standard of proof "beyond reasonable doubt" in criminal proceedings]. *Visnyk kryminolohichnoi asotsiatsii Ukrainy*, 2(32), 983–993. https://doi.org/10.32631/vca.2024.2.77 [in Ukrainian].
15. Pylypenko, V. P. (2026). Voienni zlochyny v Ukraini: kryminalno-pravova kvalifikatsiia i sudova praktyka (naukovo-praktychnyi komentar): monohrafiia [War crimes in Ukraine: criminal law qualification and judicial practice (scientific and practical commentary): monograph]. Yuridyka, 412 p. https://doi.org/10.36059/978-617-8804-39-8 [in Ukrainian].
16. Vasylenko, V., & Tverdokhlib, V. (2026). Sudovo-medychni ekspertyzy v rozsliduvanni voiennykh zlochyniv [Forensic medical examinations in the investigation of war crimes]. *Nauka i pravoohorona*, 1(71), 25–35. https://doi.org/10.33270/05267101.2 [in Ukrainian].
17. Kyiv Scientific Research Institute of Forensic Expertise (2026). Vybukhotehnicheska ekspertyza [Explosives examination]. Ministry of Justice of Ukraine. Retrieved from: https://kndise.gov.ua/expertise/explosives-examination [in Ukrainian].
18. Voitovych, Y. M., & Inshekova, Y. Y. (2025). Osoblyvosti pryznachennia ta provodzhennia molekuliarno-henetychnoi ekspertyzy pid chas rozsliduvannia natsylnytskoho znyknennia liudyny [Peculiarities of appointing and conducting molecular genetic examination during the investigation of enforced disappearance of a person]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universitetu. Seriia: Pravo*, 3(88), 215–221. https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.88.3.32 [in Ukrainian].
19. Ukrainian Center of Expertise and Valuation (2026). Kompiuterno-tekhnichna ekspertyza [Computer-technical expertise]. Retrieved from: https://www.ukrexpertise.com/sudovi-ekspertyzy [in Ukrainian].
20. Hamaliuk, B., & Tsymbalista, R. (2025). Adaptatsiia trasolohichnoi ekspertyzy do umov voiennoho stanu v Ukraini: metodychni ta normatyvno-pravovi aspekty [Adaptation of traceological expertise to the conditions of martial law in Ukraine: methodical and regulatory aspects]. *Teoriia ta praktyka sudovoi ekspertyzy i kryminalistyky*, 32, 120–133. Retrieved from: https://dspace.nncise.org.ua/bitstreams/dc800b3b-cf01-429a-b6aa-ce7ba8804901/download [in Ukrainian].

21. Expertize Journal (2026). *Yake vyznachennia mae poniattia "psykholohichna ekspertyza" ta yakymy mozhut buty funktsii psykholohichnoi ekspertyzy?* [What is the definition of the concept of "psychological expertise" and what can be the functions of psychological expertise?]. Referatyvno-naukovyi zhurnal "Sudovo-psykholohichna ekspertyza". Retrieved from: https://expertize-journal.org.ua/faq/990-yake-viznachennya-mae-ponyattya [in Ukrainian].
22. Kyselov, M. (2025). Osoblivosti otrymannia vykhidnykh danykh dlia provodzhennia sudovo-ekolohichnoi ekspertyzy pid chas dii rezhymu voiennoho stanu [Peculiarities of obtaining baseline data for conducting forensic ecological examination during the martial law regime]. *Kryminalistyka i sudova ekspertyza*, 70, 122–140. https://doi.org/10.33994/kndise.2025.70.10 [in Ukrainian].
23. Vasyliev, S. V. (2025). Standarty dokazuvannia u protsesualnomu pravi Ukraini: haluzeva umovnist ta novitni oznaky [Standards of proof in the procedural law of Ukraine: sectoral conventionality and novel features]. *Problemy zakonnosti*, 170, 82–101. https://doi.org/10.21564/2414-990X.170.335161 [in Ukrainian].

Hanna Fedotova. Forensic and procedural algorithms for proving international crimes

The article examines the theoretical-legal, procedural, and forensic aspects of proving the gravest international crimes (core crimes) in Ukraine. It analyzes the specifics of legislative transformation and the implementation of the principle of complementarity, under which the primary obligation to prove the contextual elements of crimes rests with national law enforcement agencies.

Particular attention is paid to the technological modernization of evidentiary base development amidst an armed conflict. The article substantiates forensic approaches to the collection, recording, and legalization of non-traditional sources of information-specifically Open-Source Intelligence (OSINT) materials, digital forensics data, satellite imagery, and the results of comprehensive interdisciplinary forensic examinations.

It outlines ways to resolve procedural discrepancies between the Criminal Procedure Code of Ukraine and the criteria for the admissibility of evidence under Article 69 of the Rome Statute of the ICC. It emphasizes that strict adherence to the continuity of the "chain of custody" and the international standard of proof "beyond reasonable doubt" are decisive factors for the recognition of national judicial proceedings at the global level.

***Keywords**: Rome Statute, ICC, principle of complementarity, war crimes, digital evidence, OSINT, chain of custody, core international crimes.*

Дата першого надходження статті до видання: 12.10.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 09.11.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 18.11.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії
відкритого доступу (CC BY 4.0)